

KIRJALLINEN KYSYMYS 20/2009 vp

Saamelaisopetuksen edellytysten turvaaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen asema koulussa on yksi tärkeimmistä saamelaisten tulevaisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Koulun merkitystä saamen kielen, saamelaisen kulttuurin ja saamelaisyhteisön tulevaisuudelle ei voi ylikorostaa. Saamelaiskäräjät on jo vuosien ajan esittänyt opetusministeriölle huolensa saamelaisopetuksen tilanteesta, sen lainsäädännöllisestä asemasta, rahoituksesta, saavutettavuusongelmista, opettajapulasta, oppimateriaaliresursseista ja siitä, ettei saamelaisopetuksen kokonaisvaltaisesta kehittämisestä vastaa nykyisellään yksikään viranomainen. Opetusministeriö ei ole riittävällä vakavuudella reagoinut näihin pyyntöihin.

Aiempina vuosikymmeninä, jolloin saamen kielellä ei ollut opetuksessa minkäänlaista asemaa, koulu toimi merkittävämpänä kielenvaihdoksen aiheuttajana ja saamelaisten suomalaistajana. Peruskoulun ajalla, jolloin saamen kielen ja saamenkielinen opetus aloitettiin ja sen asemaa on parannettu, opetuksesta on saatu hyvä vastavoima kielenvaihdokselle. Kaikki Suomessa puhutut kolme saamen kieltä ovat kuitenkin edelleen maailman uhanalaisten kielten listalla — inarin- ja koltansaame on luokiteltu vakavasti uhanalaisiksi kieliksi. Saamen kielen asema on tänä päivänä kaksijakoinen: kotiseutualueella tapahtuu vahvaa kielen elpymistä ja arvostuksen nousua. Kotiseutualueen ulkopuolella asuva saamelaisväestön enemmistö yksikielistyy ja suomalaistuu hyvin nopeasti — ellei asiaan puututa pikaisesti.

Tuoreimpien tietojen mukaan noin 55 % Suomen 9 350 saamelaisesta asuu laissa määritellyn kotiseutualueen ulkopuolella Suomessa (lisäksi noin 7 % ulkomailla). Vuonna 2007 järjestettyjen saamelaiskäräjien vaalien yhteydessä tehtyjen tilastojen mukaan noin 68 % alle 45-vuotiaista saamelaisista asuu saamelaisalueen ulkopuolella. Alle 10-vuotiaista lapsista jo noin 70 % asuu saamelaisalueen ulkopuolella.

Voimassa oleva opetuslainsäädäntö turvaa saamelaisopetuksen järjestämisen saamelaisten kotiseutualueella, joka kattaa Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat sekä Sodankylän kunnan Lapin paliskunnan alueen. Saamen kielen asema koulussa on silti saamelaisalueellakin yhä puutteellinen ja herkästi haavoittuva. Saamelaisalueen ulkopuolella, jossa valtaosa saamelaislapsista nykyään asuu, saamen kielen opetus on erittäin vähäistä ja kielen asema on hälyttävä. Vallitseva tilanne johtaa väistämättä saamelaislasten ja -nuorten nopeaan yksikielistymiseen, joka tarkoittaa aktiivista kielenvaihdos- ja sulauttamiskehitystä oppivelvollisuuskoulun kautta. Saamen kielen opetus on kotiseutualueen ulkopuolella samojen määräysten alainen kuin mm. maahanmuuttajien omien kielten opetus. Tämä ei voi olla oikea asetelma Suomen kolmannen kansalliskielen kohdalla.

Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillista koulutusta koskevan lain saamen kielen asemaa koskevat säännökset ovat lähellä toisiaan, ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki turvaa lähes 100 %:n valtionavustuksen saamen

kielen ja saamenkielistä opetusta antavien opettajien palkkausmenoihin saamelaisten kotiseutualueella. Poikkeuksen yhtenäisestä linjasta muodostaa perusopetuslain 10 §, joka velvoittaa saamelaisalueen kunnat antamaan saamen kieltä osaavien oppilaiden opetuksen pääosin saamen kielellä. Perusopetuslain sanamuotoa, jonka mukaan saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä, ei voida pitää riittävänä. Lain sanamuoto antaa koulutuksen järjestäjälle mahdollisuuden esimerkiksi tiukentuvan taloustilanteen takia vähentää opetusta. Lukiolain mukaan saamenkielinen opetus on mahdollista, mutta koulutuksen järjestäjällä ei ole sitä koskevaa veloitetta. Lisäksi ylioppilastutkinto on suomenkielinen. Sen seurauksena monet vaihtavat opetuskieleksen suomen jo perusopetuksen yläluokilla — varmistaakseen hyvän tuloksen tutkinnossa.

Kotiseutualueen ulkopuolella saamenkielistä opetusta ei ole, ja kielen opetustakin on hyvin vähän. Nykyisellään saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella annettavaa saamen kielen opetusta varten koulutuksen järjestäjän on mahdollista saada valtionavustusta enintään 2,5 viikkotuntin täydentävää opetusta varten. Ministeriön asetus koskee saamelaisten lisäksi kaikkien kielellisten vähemmistöjen (lukuun ottamatta ruotsinkielisiä), muun muassa maahanmuuttajien lasten, omissa kielissään saamaa opetusta.

Opetuksen järjestäminen kotiseutualueen ulkopuolella on erityisen vaikeaa. Opetukselta puuttuvat sekä kunnallinen rahoitus ja lainsäädännöllinen asema että valtakunnalliset opetussuunnitelmanormit. Kun opetuksen määrä on vain 2,5 viikkotuntia ja kun otetaan huomioon ryhmien eritasoisuus ja se, että saamen kielen opetustunnit sijoittuvat tavallisten koulutuntien ulkopuolelle, ei opetus tällaisenaan tue saamen kielen kehittymistä ja säilymistä. Nyt olisikin syytä miettiä saamelaisopetuksen erityisen rahoitussäännöksen laajentamista koskemaan myös kotiseutualueen ulkopuolella annettavaa opetusta. Nykyinen lainsäädäntö ei riitä turvaamaan saamelaisoppilaille asuinpaikasta riippumatonta oikeutta oman kielensä oppimiseen.

Saamelaisopetuksessa noudatetaan valtakunnallisia Opetushallituksen antamia opetussuunnitelmanormeja. Perusopetuslaki, lukiolaki ja laki ammatillisesta koulutuksesta velvoittavat koulutuksen järjestäjää hyväksymään erillisen opetussuunnitelman saamen kielellä annettavaa opetusta varten. Saamelaisalueen kunnissa, joiden alueelle saamenkielinen opetus nykyisellään rajoittuu, on ollut suuria vaikeuksia noudattaa opetuslakien saamenkielistä opetussuunnitelmaa koskevia säännöksiä. Yhtenäisen saamelaisopetuksen opetussuunnitelman puuttuminen tarkoittaa sitä, että opetussuunnitelman perusteissa saamelaisten opetukselle asetetut yleiset tavoitteet otetaan huomioon satunnaisesti.

Saamelaisopetus tulisi saattaa kokonaisvaltaisen ja suunnitelmallisen kehittämisen kohteeksi siten, että saamelaisopetuksen yhtenäisen opetussuunnitelman valmistaminen määrättäisiin Saamelaiskäräjien tehtäväksi. Saamelaiskäräjät vastaisi opetussuunnitelma-asiakirjan valmistamisesta yhteistyössä kuntien ja Opetushallituksen kanssa. Tuloksena syntyvä asiakirja yhtenäistäisi saamelaisopetuksen sisältöjä ja opetukseen käytettävää tuntimäärää kuntien kesken, loisi perustan yhtenäiselle seurannalle ja arvioinnille, mahdollistaisi opetuksen kokonaisvaltaisen kehittämisen ja loisi perustaa saamelaisopetuksen pohjoismaiselle yhtenäistämislle.

Saamelaisopetuksen erityisiin resursseihin kuuluvat myös Saamelaiskäräjien valmistamat oppimateriaalit, jotka Saamelaiskäräjien linjauksen mukaan jaetaan kouluille ilmaiseksi. Oppimateriaali luo perusedellytykset opetuslainsäädännön edellyttämälle ja mahdollistamalle saamen kielen ja saamenkielisellet opetukselle, jonka ympäröivästä yhteisöstä saama kielellinen tuki on valtakielellä annettuun opetukseen verrattuna minimaalista. Materiaalitarpeet ovat suurimmat peruskoulun ylemmillä vuosiluokilla, lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa, virtuaaliopetuksessa ja erityisesti inarin- ja koltansaamen kielissä.

Saamelaiskäräjät saa vuosittain valtionavustuksen saamenkielisen oppimateriaalin valmistamista varten. Määräraha on pysynyt samalla ta-

solla vuodesta 1993 lähtien ja on edelleen 258 000 euroa. Materiaalin valmistaminen kaikille koulutusasteille, oppiaineille sekä kolmelle saamen kielelle on kyseisillä resursseilla äärimmäisen haastavaa. Valtionavustuksen tuntuvaan lisäämiseen on kuitenkin suhtauduttu Opetushallituksessa ja opetusministeriössä kielteisesti. Valtionavustuksen nostamiselle on olemassa erityisen vahvat perusteet, ja asiaan olisi tartuttava valtionhallinnossa pikimmiten.

Saamelaisten kielelliset ihmisoikeudet eivät toteudu eikä saamelaisten omaan kieleen kohdistuva uhanalaisuus poistu, ellei oikeus oman äidinkielen ja ryhmän alkuperäiskielen oppimiseen toteudu uusien sukupolvien kohdalla. Jotta koulu ei jatka kielenvaihdoskehitystä vaan toimii sen vastavoimana, tulee saamelaisopetuksen asemaa ja saavutettavuutta ratkaisevasti parantaa lainsäädännön ja rahoituksen keinoin. Lisäksi koulun opetusohjelmaan tulee kuulua hyvin suunniteltu kielikylpyopetusta menetelmänään käyttävä kielenelvytysohjelma. Muiden muassa vähemmistövaltuutettu esitti raportissaan (11/2008) tällaisen kielenelvytysohjelman luomista Suomeen.

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2009

Janne Seurujärvi /kesk

Suomi on perustuslaissa ja lukuisissa kansainvälisissä yhteyksissä sitoutunut turvaamaan alkuperäiskansansa oikeudet omaan kieleen ja kulttuuriin. Saamelaisopetus muodostaa suomalaisen koulun sisällä hyvin pienen, mutta rikkaan osan, jonka kehittämistä ei saa jättää sattumanvaraisesti ja hajanaisesti hoidetuksi. Ilman merkittäviä lisäpanostuksia saamen kielen ja kulttuurin tulevaisuus on vakavasti uhattuna suomalaisessa koulussa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen edellytysten turvaamiseksi koko maassa ja saamelaisille perustuslaissa turvattun, heidän kieltään ja kulttuuriaan koskevan itsehallinnon nykyistä vahvemmaksi toteuttamiseksi opetushallinnossa?

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tantu asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Janne Seurujärven /kesk näin kuulu-
van kirjallisen kysymyksen KK 20/2009 vp:

*Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä saa-
men kielen ja saamenkielisen opetuksen
edellytysten turvaamiseksi koko maassa
ja saamelaisille perustuslaissa turva-
tun, heidän kieltään ja kulttuuriaan kos-
kevan itsehallinnon nykyistä vahvem-
maksi toteuttamiseksi opetushallinnos-
sa?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvoston päätöksessä (191/1999) sääde-
tään saamenkielisestä ja saamen kielen opetuk-
sesta perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa
koulutuksessa myönnettävästä valtionavustuk-
sen perusteista. Saamelaisten kotiseutualueella
kunnalla on velvollisuus antaa saamenkielisille
oppilaille opetusta pääosin saamen kielellä. Op-
pilaan huoltajalla on kuitenkin mahdollisuus va-
lita opetuskieli, jos oppilas pystyy opiskelemaan
myös suomen kielellä tai muulla kielellä, jolla
saamelaisten kotiseutualueella asuville lapsille
opetusta järjestävä kunta opetusta järjestää. Saa-
menkielisenä pidetään henkilöä, joka on ensim-
mäisenä kielenä oppinut saamen kielen tai joka
osaa parhaiten saamen kieltä.

Kunnille ja muille koulutuksen järjestäjille
myönnetään valtionavustusta saamelaisten koti-
seutualueen kunnissa järjestämänsä saamenkieli-
sen ja saamen kielen opetuksen kustannuksiin
perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa
koulutuksessa. Valtionavustus myönnetään ope-
tustuntia kohden aiheutuneiden keskimääräisten

opetushenkilöstön palkkauskustannusten mukai-
sesti. Valtionavustuksen määrä vahvistetaan
vuosittain valtion talousarviossa.

Saamelaiskäräjien ja väestörekisterikeskuk-
sen tilastojen mukaan alle 10-vuotiaista saame-
laislapsista 447 asuu saamelaisalueella ja 1 174
muualla Suomessa. Perusopetuksessa koulun
opetuskieli voi olla saame. Nykyisen lainsäädän-
nön mukaan kunnan harkinnassa on, järjestääkö
se saamenkielisen opetuksen saamelaisten koti-
seutualueen ulkopuolella. Oppilaiden vähäinen
määrä kunnittain sekä kelpoisten saamenkielisen
opettajien saatavuus on opetuksen järjestäjil-
le haaste. Oppilaiden ottaminen tällaiseen ope-
tukseen edellyttää, että lapset ovat oppineet saa-
men äidinkielenään tai ainakin osaavat sitä riittä-
västi opetuksen menestykselliseksi seuraamiseksi.
Saamea voidaan opettaa muun kielen, lähinnä
suomen, ohella äidinkielenä. Kansallisissa ope-
tussuunnitelman perusteissa määritellään saame
äidinkielenä opetuksen opetus.

Opetusministeriön asetuksella (392/2007) sää-
detään vieraskielisten sekä saamenkielisten ja ro-
manikielisten oppilaiden täydentävään opetuk-
seen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa
myönnettävän valtionavustuksen perusteista.
Valtionavustusta voidaan suorittaa enintään 2,5
oman äidinkielen opetustunnista viikossa opetus-
ryhmää kohti liittyen saamelaisalueen ulkopuo-
lella annettavaan kielen opetukseen.

Valtioneuvosto päättää laissa tarkoitettun ope-
tuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista
sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakami-
sesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetuk-
seen. Opetushallitus päättää perusopetuksen eri
oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetuksen
tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Opetuksen
järjestäjän tulee hyväksyä laissa tarkoitettua ope-

tusta varten opetussuunnitelma, joka on koulun toimintasuunnitelma. Opetussuunnitelma voidaan laatia siten, että siinä on kuntakohtainen osio, alueittaisia tai koulukohtaisia osioita sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Perusopetuksen opetussuunnitelman yhtenäisyys edellyttää eri opettajaryhmien yhteistyötä opetussuunnitelmaa laadittaessa. Säädöksiä noudattamalla varmistetaan oppilaiden jatko-opintokelpoisuus. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Saamelaisalueella toimivat Ivalon ja Enontekiön lukiot sekä Utsjoen saamelaislukio. Kaikissa saamelaisalueen lukioissa on opetettu pohjoissaamen kieltä äidinkielenä ja vieraana kielenä. Lisäksi Ivalon lukiossa on voinut opiskella inarinsaamea äidinkielenä ja vieraana kielenä sekä koltansaamea vieraana kielenä. Ylioppilastutkintoon osallistuvan kokelaan on suoritettava äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe. Äidinkielen kokeina on järjestetty suomen, ruotsin ja saamen kielen kokeet. Äidinkielen koe on järjestetty pohjoissaamen ja inarinsaamen kielissä. Lisäksi on järjestetty vieraan kielen lyhyen oppi-

määrän kokeet pohjoissaamen, inarinsaamen ja koltansaamen kielissä.

Saamenkielisen oppimateriaalin tuottamista varten osoitettiin saamelaiskäräjille 1 400 000 mk vuonna 2000, 1 500 000 mk vuonna 2001 sekä 253 000 euroa vuonna 2002 ja 2003. Vuodesta 2004 lähtien talousarvioesityksen määräraha ko. oppimateriaalin valmistamiseen on ollut 258 000 euroa.

Opetusministeriön asettama työryhmä, jonka tehtävänä on ollut saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain (545/1993) ajantasaistaminen ja uudistaminen, on helmikuussa 2009 luovuttanut muistionsa. Virkamiesryhmä on ehdottanut että koulutuskeskus järjestää tarvittaessa koulutusta myös koulutuskeskuksen kotipaikan ulkopuolella ottaen huomioon saamelaisalueen elinkeinojen sekä saamelaiskulttuurin ja saamen kielen edistämisen tarpeet. Lisäksi virkamiesryhmä on ehdottanut, että säädettäisiin mahdollisuudesta oppimateriaalituotantoon ja opetuksen ja koulutuksen verkkopalvelujen tuottamiseen nykyistä laajemmin. Työryhmän ehdotuksista on tarkoitus pyytää lausunnot hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä ja sen jälkeen päättää jatkotoimista.

Helsingissä 26 päivänä helmikuuta 2009

Opetusministeri Henna Virkkunen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 20/2009 rd undertecknat av riksdagsledamot Janne Seurujärvi /cent:

Vad ämnar regeringen göra för att trygga förutsättningarna för undervisning i samiska och på samiska i hela landet och för att samernas i grundlagen tillförsäkrade rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur realiseras genom förstärkt autonomi inom utbildningsförvaltningen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Grunderna för statsunderstöd som beviljas för undervisning på samiska och i samiska i den grundläggande utbildningen, gymnasiet och yrkesutbildningen har fastställts genom statsrådets beslut (191/1999). På samernas hembygdsområde är kommunerna skyldiga att anordna undervisning huvudsakligen på samiska för samiskspråkiga elever. Elevens vårdnadshavare har emellertid rätt att välja undervisningsspråk, om eleven har förmåga att studera även på finska eller ett annat språk, på vilket en kommun anordnar undervisning för barn bosatta på samernas hembygdsområde. Som samiskspråkig betraktas en sådan person, som lärt sig samiska som sitt första språk eller som behärskar samiskan bäst.

Kommuner och andra utbildningsanordnare beviljas statsunderstöd för kostnaderna för sådan undervisning på samiska och i samiska i den grundläggande utbildningen, gymnasiet och yrkesutbildningen som dessa ordnar i kommuner på samernas hembygdsområde. Statsunderstöd beviljas enligt de genomsnittliga lönekostnaderna

per undervisningstimme för undervisningspersonalen. Statsunderstödet belopp fastställs årligen i statbudgeten.

Enligt sametingets och befolkningsregistercentralens statistik är 447 samebarn under 10 år bosatta på samernas hembygdsområde och 1 174 annorstädes i Finland. I den grundläggande utbildningen kan skolans undervisningsspråk vara samiska. Enligt gällande lagstiftning är det beroende av kommunens prövning huruvida den anordnar undervisning på samiska utanför samernas hembygdsområde. Att anordna undervisning för ett fåtal elever liksom att få tag på behöriga samiskspråkiga lärare är en krävande uppgift för den enskilda kommunen. Ett villkor för att anta elever till en sådan undervisning är att de lärt sig samiska som sitt modersmål eller åtminstone behärskar språket tillräckligt bra för att kunna följa undervisningen på bästa sätt. Undervisning i samiska som modersmål kan ges vid sidan av ett annat språk, närmast finska. Grunderna för undervisningen i samiska som modersmål finns preciserade i en riksomfattande läroplan.

Undervisningsministeriets förordning (392/2007) föreskriver om grunderna för statsunderstöd som beviljas för kompletterande undervisning i den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen för elever med främmande språk, samiska och romani som modersmål. Statsunderstöd kan betalas för undervisning i det egna modersmålet högst 2,5 undervisningstimmar i veckan per undervisningsgrupp i anslutning till språkundervisning som ges utanför samernas hembygdsområde.

Statsrådet beslutar om de allmänna riksomfattande målen för den lagfästa grundläggande utbildningen samt om hur den tid som används för grundläggande utbildning ska fördelas mellan

undervisning i olika ämnen och ämnesgrupper. Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i den grundläggande utbildningens olika läroämnen och läroämneshelheter. Utbildningens anordnare ska för undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning godkänna en läroplan som fungerar som skolans verksamhetsplan. Läroplanen kan utarbetas så att den upptar ett kommunspecifikt avsnitt och region- eller skolspecifika avsnitt enligt hur utbildningens anordnare beslutar. En enhetlig läroplan för den grundläggande utbildningen kräver att olika grupper av lärare samarbetar när planen görs upp och att de genom att följa dess föreskrifter tryggar elevernas kvalifikationer för fortsatta studier. Läroplanen godkänns skilt för den undervisning som ges på finska, svenska och samiska samt vid behov för undervisningen på något annat språk.

På samernas hembygdsområde verkar gymnasierna i Ivalo och Enontekis samt det samiska gymnasiet i Utsjoki. Samtliga gymnasier på samernas hembygdsområde har gett undervisning i nordsamiska som modersmål och som främmande språk. Vid gymnasiet i Ivalo har eleverna dessutom beretts möjlighet att studera enaresamiska som modersmål och som främmande språk samt skoltsamiska som främmande språk. Abiturient som deltar i studentexamensprov ska delta i ett prov som anordnas i modersmålet och littera-

tur. Provet i modersmålet har avsett finska, svenska och samiska. Modersmålsprov har även anordnats i nordsamiska och enaresamiska. Dessutom har det anordnats prov enligt kort kurs i främmande språk i nordsamiska, enaresamiska och skoltsamiska.

Sametinget anvisades anslag för produktion av läromedel på samiska 1 400 000 mk år 2000, 1 500 000 mk år 2001 samt 253 000 euro åren 2002 och 2003. Från och med 2004 har budgetpropositionen upptagit ett anslag om 258 000 euro för att producera ifrågavarande läromedel.

En arbetsgrupp som undervisningsministeriet tillsatt med uppgift att se över och reformera lagen om sameområdets utbildningscentral (545/1993) har lämnat sin promemoria i februari 2009. Denna tjänstemannagrupp föreslår att utbildningscentralen i förekommande fall anordnar utbildning även utanför utbildningscentralens hemort med hänsyn till behoven att främja näringarna på samernas hembygdsområde samt den samiska kulturen och samiskan. Tjänstemannagruppen har ytterligare lagt förslag om bestämmelser som ger möjligheter till att producera läromedel samt undervisnings- och utbildningstjänster på nätet i större omfattning än för närvarande. Avsikten är man i samband med förarbetena för en regeringsproposition begär utlåtande om arbetsgruppens förslag och därefter beslutar om fortsatta åtgärder.

Helsingfors den 26 februari 2009

Undervisningsminister Henna Virkkunen